

Sammanfattning av konferensen inför Sveriges EU-ordförandeskap våren 2023

Den 1–2 december 2022 höll Utrikespolitiska institutet (UI), i samarbete med det europeiska forskarnätverket Trans European Policy Studies Association (Tepsa), en stor konferens inför det svenska ordförandeskapet i Europeiska unionens råd under våren 2023. Denna så kallade Pre-Presidency Conference (PPC) har arrangerats av Tepsa och tillträdande ordförandelands medlemsinstitut sedan 1974, och utgör därigenom en institution i EU-sammanhang.

Närmare 150 forskare, politiker och representanter från medier och civilsamhälle samlades denna gång i Stockholm för att diskutera **utmaningar och prioriteringar för det svenska ordförandeskapet**. I samband med detta presenterade Tepsa, i vanlig ordning, officiellt sina rekommendationer till Sveriges regering.

Agendan för konferensen berörde **den inverkan som den ryska militära attacken mot Ukraina har på den europeiska säkerhetens framtid** och ett antal andra nyckelfrågor, såsom energiomställningen **i samband med de kraftigt stigande energipriserna, framtiden för EU:s grundläggande värderingar** och **behovet av en strategi för migrations- och asylpolitiken**.

Inledningsvis talade UI:s direktör Jakob Hallgren, Tepsas generalsekreterare Jim Cloos och ordföranden för riksdagens EU-nämnd Hans Wallmark (M) om **kontexten för det svenska ordförandeskapet**. Det är en turbulent tid som präglas av krig, energikris och ett dystert ekonomiskt läge, poängterade de, och presenterade några viktiga medskick. Bland annat handlade det om att hjälpa Ukraina och fördjupa det utrikes- och försvarspolitiska samarbetet, samt att fokusera på konkurrensfrågor, klimatfrågor och rättssäkerhet i unionen.

En session ägnades specifikt åt **kriget i Ukraina**. Under rubriken ”War in Europe – Confronting New Realities” modererade Jakob Hallgren, ett samtal mellan statssekreterare Diana Janse vid utrikesdepartementet, Magdalena Góra vid Jagellonska universitetet i Kraków och Roderick Parkes vid German Council on Foreign Relations (DGAP). Diana Janse konstaterade att kriget gett upphov till geopolitisk realism och tog bland annat upp behovet av att stärka EU inom hybridkrigsföring och cyberförsvar samt att stärka det östliga partnerskapet. Magdalena Góra menade att vi kan hålla EU enigt och säkert samt att unionen kan bli en kraftfull geopolitisk aktör, men varnade för att populister i olika europeiska parlament skulle kunna utgöra ett hinder för detta. Roderick Parkes betonade att EU behöver en långsiktig säkerhetsstrategi – ”att gå från process, till aktör, till en ordning”.

I panelen om **unionens grundläggande värderingar**, ”The Future of the Union and its Fundamental Values”, modererade Göran von Sydow vid Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps) en diskussion mellan Maximilian Conrad, Islands universitet, Agnieszka Sadecka, Jagellonska universitetet, och Richard Youngs vid Carnegie Europe. Talarna diskuterade bland annat fenomenet ”post-sanning” och var överens om dess negativa påverkan

på den liberala demokratin. Maximilian Conrad menade att detta ställer krav på oss att utbilda våra samhällen i källkritik samt underströk att artikel 7 och medlemskapskriterierna är värdefulla verktyg för EU. Agnieszka Sadecka och Richard Youngs betonade vikten av att investera i demokratiska värderingar, bland annat genom att öka finansieringen till civilsamhället.

Vidare diskuterades prioriteringar kopplade till **klimat och energi**. I en panel under rubriken "Climate, Energy and Sustainability" modererade Niklas Bremberg, seniorforskare vid UI:s Europaprogram, ett samtal mellan Simone Bunse vid Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (Sipri), Karina Barquet, Stockholms internationella miljöinstitut (SEI), och Aleksandra Palkova, Lettlands utrikespolitiska institut (LIIA). Talarna reflekterade kring frågor såsom kopplingen mellan klimatförändringar och säkerhet, geopolitiska aspekter av hållbar omställning, effekten av USA:s gröna subventionspaket – Inflation Reduction Act – med mera. Aleksandra Palkova tog till exempel upp problemet med "energinationalism" och betonade vikten av långsiktiga strategier och samordning i energipolitiken. Simone Bunse lyfte fram betydelsen av extern motståndskraft – att stärka EU:s motståndskraft genom att fokusera på de mest utsatta platserna i världen – och Karina Barquet menade att ordförandeskapet borde prioritera att sammankoppla klimatanpassning med säkerhet.

Återbyggnaden av Ukraina och Europas framtid var ämnet för diskussionen i en panel under rubriken "The Reconstruction of Ukraine and the Future of Europe". Utöver moderatorn Fredrik Löjdquist, chef för Centrum för Östeuropastudier (SCEEUS) vid UI, medverkade Nona Mikhelidze vid det italienska utrikespolitiska institutet, IAI, Svitlana Chekunova, Razumkov Center i Kiev, Torbjörn Becker, Handelshögskolan och Matteo Bonomi vid IAI. Nona Mikhelidze poängterade att det är viktigt att hålla i gång Ukrainas ekonomi även innan det blir aktuellt med återuppbyggnad. Både Svitlana Chekunova och Torbjörn Becker framhöll att återbyggnaden av Ukraina kan gynna både Ukraina och EU, inte minst inom energiområdet.

Europeisk migrationspolitik diskuterades i en panel under rubriken "Establishing an Effective, Humanitarian and Safe Migration Policy for Europe". Panelen bestod av moderatorn Ezgi Irgil, forskare vid UI:s program för global politik och säkerhet, samt talarna Pawel Busiakiewicz, chef för International Affairs Unit, DG Home, vid EU-kommissionen, Alexandra Wilton Wahren, rättschef vid justitiedepartementet och Eleonora Milazzo vid The European Policy Centre (EPC). Några medskick till det svenska ordförandeskapet var att arbeta med såväl de interna som de externa dimensionerna av migration, exempelvis både inrikespolitisk opinion och samarbete med tredje länder. Dessutom måste både de kortsiktiga och de långsiktiga aspekterna inkluderas, till exempel både nya direktiv och en ny migrationspakt. Panelisterna var bland annat överens om vikten av att ta fram en ny migrationspakt och betonade vikten av att "avsäkerhetisera migrationspolitiken", det vill säga att sluta beteckna migrationen, och därmed immigranterna, som ett hot och vidare som ett säkerhetsproblem snarare än ett politiskt problem.

Den sista panelen handlade om **Europa i en konkurrensutsatt värld** ("Europe in a Competitive World"). Fabian Zuleeg vid EPC modererade denna panel som gästades av EU-minister Jessika Roswall (M), förra EU-kommissionären Cecilia Malmström (L), numera vid Peterson Institute for International Economics (PIIE), och Ilke Toygür vid The Center for Strategic and International Studies (CSIS). Talarna berörde bland annat frågor såsom risken för ett transatlantiskt handelskrig, frihandelsavtal och behovet av att stärka institutioner. Den senaste utvecklingen i den transatlantiska handelsrelationen är oroväckande och vikten av att undvika handelskrig betonades. Cecilia Malmström menade att utvecklingen tyder på "en säkerhetsisering av handelspolitiken".

Konferensen avslutades av sammanfattande kommentarer och analys av UI:s direktör, Jakob Hallgren, och Tepsas ordförande, Lucia Mokrá.

Konferensen går att se i sin helhet [här](#). För Tepsas rekommendationer till det svenska ordförandeskapet se [hit](#).